

Сайтът Държавна сигурност.com представя досието на **Неврокопския митрополит Натанаил**.

Той беше обявен

от комисията по досиетата

като

секретен сътрудник

„Благоев” на

Първо главно управление

на ДС (разузнаването) от 1980 г.

Официална биография

Митрополит Натанаил е роден на 16 ноември 1952 г. в с. Копривлен, Гоцеделчевско под светското име Илия Иванов Калайджиев. След завършване на основното си образование, през 1968 г, постъпва като послушник в Троянската св. Обител. Същата година е приет за ученик в Софийската духовна семинария, която завършва през 1975 г. По време на своето обучение там, на 3 март 1974 г., в Троянския манастир е постриган в монашество с името Натанаил от Ловчанския митрополит Григорий под духовното старчество на тогавашния игумен архимандрит Геласий и йеромонах Даниил. На 15 април 1974 г. е ръкоположен в йеродяконски чин, а на 13 април 1975 г. и за йеромонах.

⋮

Написано от Христо Христов
Събота, 28 Януари 2012 17:06

От есента на същата година е студент в Духовната академия "Св. Климент Охридски" в София, а от 1976 г. продължава образованието си в Атинския богословски факултет. След завръщането си в България, през октомври 1980 г. в София по решение на Св. Синод е възведен в архимандритско достойнство. През 1984 г. е назначен за протосингел на Ловчанската митрополия.

От началото на 1986 г. архимандрит Натанаил е на богословска специализация в Източноцърковния институт в гр. Регенсбург, Германия, а от октомври същата година е изпълняващ длъжността енорийски свещеник при Българската православна църковна община "Св. Йоан Рилски" в Лондон, Англия.

След завръщането си в България от август 1988 г. той е протосингел на Софийската митрополия, а от март 1989 г. е назначен за главен секретар на Св. Синод, като за кратко е и председател на Църковното настоятелство при "Св. Александър Невски". На 25 март 1989 г. в Патриаршеската катедрала "Св. Александър Невски" е хиротонисан в епископски сан с титлата "Крупнишки". От 1 декември 1989 г. епископ Натанаил е назначен за викарий на Софийския митрополит. На 17 април 1994 г. е избран, а на 24 април същата година е и канонически утвърден за Неврокопски митрополит.

Какво представлява досието на Натанаил

Архивните материали за секретен сътрудник „Благоев“ са събрани в една единствена папка и наброяват 79 листа. Те представляват само агентурни донесения и материали от агент „Благоев“. В по-голямата си част са ръкописни. Папката по никакъв начин не може да бъде определена като класическо досие, тъй като то не съдържа характерните за работните дела на агентурния апарат планове за срещи с агента, както отчетите за тези срещи.

Документи за проучването и привличането на Натанаил за секретен сътрудник и за

Написано от Христо Христов
Събота, 28 Януари 2012 17:06

прекратяване на сътрудничеството с него също липсват. Най-вероятно папката е сбор от прочистеното след промените през ноември 1989 г. досие на секретен сътрудник „Благоев” – Натанаил. Първото донесение е от 1978 г., а последният документ от 1986 г.

Още като се отвори папката става ясно, че първият човек, който се е запознал със съдържанието е... самият Натанаил. Но не след 17 януари 2012 г., когато негово име беше разкрито от комисията по досиета, а преди повече от две години – през август 2009 г. Това е важен момент и донякъде обяснява факта защо митрополит Натанаил е най-яръстият противник, както на отварянето на досиетата на Светия Синод, така и на продължаващата проверка на комисията по досиетата за принадлежност към ДС на останалите ръководни длъжности в БПЦ.

Доверена връзка като студент в Гърция

Първият документ в досието на „Благоев” – Натанаил е ръкописно агентурно донесение от него, което носи дата 24 март 1978 г. Това е две години преди да бъде вербуван за секретен сътрудник от Първо главно управление на ДС (разузнаването). Върху документа най-отгоре с друг почерк е записано ДВ „Благоев”. Това съкращение означава „Доверена връзка” и от него става ясно, че преди да бъде привлечен за секретен сътрудник Натанаил е действал като доверена връзка на ПГУ. Любопитно е, че първоначално изписаното „Агентурно донесение” върху първата страница на документа, впоследствие е задраскано с химикал, за да остане само „Донесение”.

По същество този първи документ в досието на „Благоев” представлява подробно описание на ситуацията в българския манастир в Света Гора – „Свети Георги Зограф” през есента на 1978 г. Очевидно още тогава разузнаването е имало доверие в Натанаил и го е използвал източник, който е могъл да събира информация. По това време вече е студент и учи в богословския факултет в Атина. Пребиваването му там е важно условие за възможностите му да пътува, включително и до Света гора и да събира сведения за българския манастир.

Написано от Христо Христов
Събота, 28 Януари 2012 17:06

Сведения за „Зограф” от гръцки свещеници

В началото на донесението е описано посещение на Натанаил в метоха на един от 20-те светогорски манастира в Атина и среща с игумена. Това става на 2 март 1978 г. Името на игумена не е споменато, но е отбелязано, че той е с добро разположение към славяните и изключително към „Зограф”.

„От срещата останахме много доволни, но се върнахме огорчени като научихме, че в „Зограф” не е много добро положението и се говори за тях (монасите в българската обител, б.а.)
Гора”
Натанаил, който очевидно не е бил сам, а в група свещеници.

из цяла Света
пише

Това е период, в който манастирът „Зограф” на Атон преживява трудности. Той е забравен от комунистическа България и от БПЦ и известно време е ръководен от игумен румънец – Дометий до 1976 г., По това време броят на българските монаси в него е застрашително намален. През 1976 г. игумен на светата обител става български монах – архимандрит Евтимий. Започва постепенното му укрепване, но раздорите и деленето на лагери между монашеското братство в следващите години продължава. Светлина върху тези проблеми хвърля и донесението на ДВ „Благоев”.

Два дни по-късно българските свещеници, сред които и Натанаил, отново се срещат със същия игумен, за да научат повече за Зограф. *„Сподели, че не е добре за манастира сега, когато няма външни монаси, игуменът е българин и всички са българи с изключение на монах Филотей – румънец, трябва да се разбират*
(монасите, б.а.)

и да живеят, и изпълняват спокойно монашеските си задължения. В случай, че не се оправят ще се занимава може би с тях Кинотиса
(управителното тяло на светогорските манастири, в което всеки манастир има представител, б.а.).

Каза, че по-рано, за да има мир в Зограф и Света Гора Кинотиса е взел решение и помогнал доста във връзка с разправиите с бившия игумен – румънеца Дометий, добре ще бъде да не се стига до Кинотиса”,
е било мнението на гръцкия игумен.

Българската група, в която е и Натанаил, черпи сведения за „Зограф” и от един гръцки

монах от Света гора. Той им разказал за двама от българските монаси – Поликарп и Йоан. Според разказа на гръцкия монах Йоан ходил по манастирите, Кинотиса, скитовете (уединени жилища на монаси, отдали се на допълнителни обети, б.а.) и в полицията (на самия Антон към манастирите има представители на гръцка полиция, б.а.) и се оплаквал от монасите в Зограф. Повечето не му вярвали, но имало монаси, които отишли в Зограф под предлог на поклонение, за да разберат какво става и питали българските монаси защо тормозят отците Поликарп, Йоан и Йоаким. Отговорили им, че не знаят кой кого тормози. Зограф очаквал помощ от Св. Синод и БПЦ, а именно като ги отзоват обратно.

Сведения от посещение в „Зограф”

В документа подробно е описана и ситуацията в българския манастир на Света гора. Този раздел започва данни за времето, когато обителта се ръководи от румънския свещеник. Периодът е определен като „румънската диктатура”. Посочено е:

„Игумен е румънецът Дометий. Идват сегашните монаси Пахомий, Патений и Неофит (покойник), след тях монасите Евтимий и Йоан, след тях Нектарий и Данаил (последният се завръща в България), след тях монасите Поликарп и Игнатий, след тях Йоаким и напоследък Серафим, Паисий, Порфирий и Тихон, който също се завърна.

Ще споменем, че в манастира сега има два лагера към първият е игуменът Евтимий йеромонасите Пахомий, Паисий, Порфидий, йеродякон Нектарий, схимонах Серафим, монах Партений и от скоро време монах Игнатий. Към противоположния лагер еархимандрит Поликарп, йеромонасите Йоан и Йоаким.”

Следват характеристика на поведение на архимандрит Поликарп след пристигането в манастира *„се явява поддръжник на игумена Дометий-румънец. В същото време прави всичко възможно при свалянето на румънската диктатура да наложи своя – българска. Но йеромонах Йоан желае също игуменския трон и отивал в Руския манастир и приел тайно Велика схизма, един от предлозите тогава, за да стане игумен. С действията си води война с Поликарп като негов съперник”,* пише в донесението. Според авторите му Йоан притежавал предимство, тъй като държал ключа на конака в Карея (столицата на Света гора, , където „Зограф” притежава своя сграда – конак, б.а.), тоест по това време е представител на манастира в Кинотиса.

Написано от Христо Христов
Събота, 28 Януари 2012 17:06

За да не загуби тази си длъжност изпълнявал винаги най-послушно каквото му заповяда румънския игумен. *„Послушанието му стигнало до там, че не се поколебал да подпише протокол, който след това румънеца можел да използва (например да признаят, че манастира е румънски) и убеждавал другите монаси също да подпишат такива празни протоколи”,* продължава донесението. Сред монасите, които се възпротивили, бил Евтимий, който казал *:"Как мога да подпиша празен лист, това е грях пред Бога и България”.*

Заради разногласията се стигнало до оплакване на гръцката полиция откъдето изискали наказание за монасите Натанаил, Пахомий и Партений от Цариградската патриаршия. На монасите им е простено след съдействието на българския патриарх , а също и на Кинотиса.

След сваляне на румънското управление

В донесението се посочва, че след свалянето на румънския игумен за такъв е избран отец Евтимий, *„който е обичат от всички светогорци дори и от зилотите”* (светогорски монаси, несъгласни с провежданата от Вселенската патриаршия проикуменическа политика монаси, б.а.).

Негов конкурент е бил Поликарп, но той не спечелил поради погрешна тактика. Тя се изразявала в това, че *„не можел да си държи зъбите, започнал да вика, да се заканва и да обижда. Изразявал явно презрение към всички. В началото монасите сами му предлагали своите услуги, след това вече отказвали.”*

В следващия пасаж на донесението става ясно, че този монах (Поликарп) е бил изпратен с по-специална мисия в „Зограф”. Той е трябвало да преснима документи от богатото архивохранилище на манастирската библиотека и да ги предава в българското консулство в Солун. Тези редове са подчертани с червено от офицерите в ДС.

„Отначало му било възложено от консулството в Солун да снима някои работи в Библиотеката, изпълнявали исканията му, понеже били длъжни да изпълняват това като българи. Братята, които имат властта в ръцете си, след като му опитали попарата, не искат и да го погледнат, камо ли да му съдействат нещо”, се посочва д документа.

Според текста монасите в „Зограф” били съгласни *„да съдействат на всеки доверен човек, но да не бъде Поликарп. Техният инат се явява по отношение на личността му, а не по отношение на полезната му дейност”.*

Поликарп е пътувал до България, но след това се върнал в манастира и заплашил монасите, че ако него направят съборен член от България немалко да изпратят от България хранителните продукти и платове, които се прашали всяка година. Очаквал да дойдат двама души с апарати за търсене на скрито злато, което трябвало да бъде открито в манастира, което да бъде отнесено в България. *„Тогава щял да ги командва от София и щял да ги вика там да се разправя с тях”,* се сочи в донесението.

Останалите монаси били склонни да напуснат манастира, включително и игумена ако им се окаже външен натиск за приемането му манастирския събор. Имат намерение да действат по примера на Хилендарци, които прекъснали всякакви връзки с Югославия.

Как да се разреши раздорът

В донесението се предлагат две решения за прекратяване на скандалите в „Зограф”, станали достояние на цялата Света гора. Първият е да бъде върнат Поликарп в България и оттам да се изпрати доверен човек, който да върши възложената му работа. Вторият път е манастирът да прекъсне всякакви връзки с България.

В донесението е отделено и подробно място и за другия „отцепник” отец Йоан, обвинен в злоупотреби с манастирски средства и имущество (описано е как в стаята му монасите открили склад по-голям от манастирския).

Подробно са описани и срещите с наемателите на сградите на „Зограф“ в Солун, на които доверената връзка „Благоев“ – Натанаил присъства.

„Това го пишем като едно известие, да се знае какво става в „Зограф“ с добро намерение, ако е възможно да се направи нещо за манастира да се вземат мерки по-рано да не би след това да бъде късно и да се загуби тази Велика Българска светиня на Атон, където векове наред се подвизавали български монаси и са успели да я запазят досега Българска, да не би да попадне в чужди ръце или се случи нещо неприятно“, завършва донесението.

СЛЕДВА: Новите задачи пред СС „Благоев“.